

G. A. Scartazzini. *Settima Edizione in gran parte rifatta da G. Vandelli col rimario perfezionato di L. Polacco 1914. U 12. ini XXIV. + 1080 + (rimario) 98 str. Cijena: L. 4,50. Ubrico Hoepli, Milano (Italia).*

Opća je pojava po cijelom modernom svijetu, da se Danteovo neumrlo djelo „Divna Gluma“ izdaje u raznovrsnom ruhu. Iza sv. Pisma, mislim, teško će se naći objubljenijeg djela barem u romanskim katoličkim krugovima. Već je u srednjem vijeku Danteova „La Divina Commedia“ bila čitana i tumačena u crkvi sa propovjedaonice. Razlog je, što djelo u sebi sadržaje katoličku nauku s primjenom na moralni čovječji život. Dandanas se više ne čita u crkvi, ali se čita po kućama. Dokaz su i naši hrv. prijevodi, a osobito vrlo uspjeti prijevod Presvj. kotorskog biskupa Uccellini-Tice. Odatle nije neshvatljivo, što se u tolikom broju uvećavaju izdanja ili prevodenja toga djela. Svakako jedno od najsavršenijih izdanja jest ovo od Scartazzini-a, popraćeno sa bogatom bibliografijom, kritičkim oduljim bilješkama, i novim, što je najzanimivije rimarijem. Rimarij sastoji u tom, da nas sam spomen na bilo kakvu riječ iz „Divne Glume“ potsjeti na cijeli stih odnosno mjesto. Pošto najviše vrijedi znati služiti se sa dobrim tekstom jednog pisca, to se ovo izdanje mora istaknuti nad sve dojačnije, jer je u njemu kritični aparat sa svim najvažnijim tumačenjima.

A. L. Gančević, O. F. M.

Grandgent C. H.: *Introduzione allo studio del Latino Volgare. Prijevod s engleskoga po N. Maccaronu uz predgovor E. G. Parodi-a. XXIV. + 298 str. Cijena: L. 3. Nabavlja se kod: Ulrico Hoepli, Milano, Italia.*

Crkveni pisci prvih vijekova započeli se odalečivati od književnog lat. jezika. Oni su na to bili primo-

rani s više razloga, a najglavniji je bio, što su oni svoja djela pisali ponajprije za pučku izobrazbu. Stoga je njima bilo nužno, da se posluže s onim riječima, što su bile najpristupačnije pučkom svijetu. Zato, ako mi danas hoćemo posvema tačno razumjeti po gdje koju njihovu neklasičnu riječ, potrebno nam je uteći se pučkom jeziku. Nego, koliko je meni poznato, ne imadosmo mi dosada priručne knjige, koja bi nam kod toga zgodno poslužila. Na sreću svih ljubitelja starokršćanske književnosti evo nam ove godine takova priručnika u tal. prijevodu. Knjiga nije obrađena kao kakav popis golih riječi, već je izneseno sve potanko o razvoju dotične riječi, i to čisto znanstvenom jezikoslovnom obradbom. Prema tomu je ovdje govor: o promjeni značenja riječi, o sintaksi, o fonologiji i morfologiji. Jer je ovo prvi pokušaj svoje vrsti, naravno da će se morati podvrći mnogim preinakama novijih jezikoslovnih tekovina. Svakako djelo zaslužuje pažnju ne samo kod jezikoslovaca, već i kod proučavatelja starokršćanskih pisaca.

A. L. Gančević O. F. M.

1. Rösler P. Augustin C. SS. R.: *Liebfrauenschule. Mit einem Gleitwort von Dr. Paul Wilhelm von Keppler, Bischof von Rotterburg. 4. Izdanje. XX + 668. Cijena: 2 Mk. i više, već prema vezu.*

2. Pesch Tilmann: *Das religiöse Leben. Ein Begleitbüchlein mit Ratschlägen und Gebeten zunächst für die gebildete Männerwelt. 16. izdanje XVI + 592. Cijena: M. 1,60 i više prema vezu. Obje se knjige dobavljaju preko: Herdersche Verlagsbuchhandlung u Freiburg-u (Baden) ili u Beču.*

Ovo su dvije malene, ali zlatne knjižice za praktični život, što nam ih nude dva velika i praktična čovjeka. U prvoj se knjižici govori, kako treba da se kršćanski ženski svijet obučaje u vjeri i molitvi, u radnji i u ostalim

životnim zgodama. Sve je ovo pisac udesio prama svojoj izglednoj valjanosti i iskustvu tako, da bi doista onaj, koji bi u djelo stavio iznesene naputke bio srećan u življenju. Druga je knjižica djelo vrsnog odgojitelja T. Pesch-a. Njegov je posao namijenjen naučnijem muškom svijetu. Pisac sa svojim djelom u dva dijela donosi pouke o vjerskoj naobrazbi i njenoj primjeni na obični život. Najnužnija dnevna pitanja auktor majstorski raspravlja tako, da upravo zanosi. Ovako zlatne dvije knjižice, pune ukusa i pouke, zaslužuju našu osobitu preporuku.

A. L. Gančević, O. F. M.

Ks. Vladyslaw Szczepánski
T. I.: *Bóg-człowiek w opisie ewangelistów*. Rzym. Papieski Instytut biblijny 1914. XL + 466 str. 14 frs.

Opet jedna edicija papinskog bibličkog instituta u Rimu, edicija najskuplja, upravo raskošna, edicija prva u slavenskom jeziku! Szczepánski je profesor bibličkog instituta, poznat sa svojih djela o sv. zemlji (W Arabii skalietej, Kraków 1907.; Nach Petra und zum Sinai, Innsbruck 1908.; Geographia Palaestinae antiquae, Romae 1912.) Svoju djelatnost okrunio je djelom „Bog-čovjek prema evanđelistima“ U tom djelu opisuju S. život Isusov i to ne svojim riječima, nego riječima evanđelista, a evanđelja prevodi ne iz Vulgate, kako se to obično čini, nego iz originalnog teksta grčkoga. Vulgata je istina prijevod star, od Crkve odobren, autentičan, officijelan, ali je ipak samo prijevod, nije sam original; a kad se radi o točnom i vjernom prijevodu na novi živi jezik, nema druge nego poći tragom sv. Jeronima i gledati original. Za prevodenje poslužio se S. najnovijim kritičkim grčkim izdanjima sv. Pisma N. Z. od Nestle, Larfelda, Hetzenauera i Brandscheida.

S. pruža u svome djelu harmoničku sliku Isusovu iz sva četiri evanđelja. Od početka kršćanstva opaža se želja među kršćanima imati život Spasiteljev sastavljen harmonički prema svim četirima evanđelistima, o čemu svjedoči Diatessaron Tacijana Sirca iz 2. stoljeća, harmonija evanđelja Amontja iz

3. i sv. Augustina iz 5. stoljeća itd' diljem stoljeća.

S. uzima za podlogu i kronološki okvir svojoj harmoniji evanđelje sv. Ivana, u taj okvir stavlja događaje navedene kod sv. Luke i sv. Marka, a sve to nadopunjuje sv. Matejem. Dok van Beber, Belser i Fendt hoće javnu djelatnost Isusovu ograničiti na jednu godinu, a Zellinger, Didon, Le Camus, Weiss, Sanday, Pfäffisch, Prat i drugi na dvije godine, to uzima S. teoriju triju godina, koja je u samim evanđeljima, u tradiciji crkvenoj, a i u broju modernih zastupnika najviše osnovana.

Prijevod S. je vjeran, ali podnipošto ropski. Radi lakšega razumijevanja dodao je S. tekstu sv. Pisma po koju riječ, koja se u originalu doduše ne nalazi, ali je virtualno sadržana u tekstu. Te su dodane riječi i rečenice tiskane kurzivom, da se kao umeci odmah raspoznaju.

S. je dao Poljacima prijevod sv. Pisma u jeziku čistu, jasnu, plemenitu. Tako barem hvali prevodiočev jezik glasoviti stilist i govornik poljski nadbiskup lavovski Teodorowicz.

Prijevod sv. Pisma providio je S. kratkim naučnim komentarom, koji sadržava mnoštvo egzegetskih, dogmatičkih, filoloških, geografskih i arheoloških opazaka. Na koncu dodao je S. djelu kronološka data iz života Isusova, te harmonički prijevod cijeloga života po glavama i recima pojedinih evanđelista.

Oprema djela je upravo raskošna, format velik, slova krasna, tekst iskičen umjetničkim inicijalima i vijetima, a nada sve spoljašnost djela rese 33 predivne slike velikog i pobožnog fiorentinca Fra Angelika.

Dr. K. Dočkal.

Dr. Jos. Tumpach a Dr. Ant. Podlaha: *Dějiny a bibliografie české katolické literatury náboženské*. Čast druhá. Praha 1913. Str. 481—960. Cena 10 K.

Neumorni pisci nastavljaju započeto djelo češke katoličke bibliografije. Dok je u 1. svesku (1912.) otradena bibliografija češkog bogoslovlja uopće, zatim bibliografija bibličkih nauka,